

СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Научна област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Предучилищна педагогика– Интеркултурно възпитание, с обучение на английски език

Университет: СУ „Св. Климент Охридски“

Факултет по науки за образованието и изкуствата

Катедра: Предучилищна и медийна педагогика

Тема: **„Учебното пространство като фактор за взаимодействието и комуникацията между децата в мултикултурната класна стая“**

Докторант: **Поликсени Василиос Буюкли**

Научен ръководител: **проф. д-р Екатерина Неделчева Софрониева**

Изготвил становището: **проф. д-р Рени Христова-Коцева**

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Докторант Поликсени Василиос Буюкли е изпълнила задълженията си по индивидуалния учебен план. Текстът е преминал успешно и задължителната проверка за липса на плагиатство в системата Strike Plagiarism на Софийския университет.

Според чл. 74, ал. 1 от Закона за висше образование, чл. 24, ал. 6 от Правилника за прилагането на Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 63, ал. 3 и ал. 6 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”, всички административни процедури са спазени.

Становището се изготвя на основание Заповед на Ректора № РД-38-617/29.10.2024 г. по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Учебното пространство като фактор за взаимодействието и комуникацията между децата в мултикултурната класна стая“, разработен от Поликсени Василиос Буюкли, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика – Интеркултурно възпитание) с обучение на английски език, с научен ръководител проф. д-р Екатерина Софрониева, за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

Поликсени Буюкли завършва бакалавърска степен по лингвистика, гръцки език и литература в Солунския университет „Аристотел“ през 2007 г. През 2011 г. се дипломира като магистър по межкултурно образование в същия университет, а две години по-късно, завършва още две магистърски програми: по специална педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“ и учене през целия живот и образование за възрастни в Университет в Македония. От 2021 до 2024 г. е редовен докторант в докторска програма по Предучилищна педагогика – Интеркултурно образование към Факултета по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“.

Базисните компетентности, придобити в магистърските програми, насочват научните интереси на докторант Поликсени Буюкли към изследване на мултикултурното образование и търсене на теоретико-практически решения, свързани с взаимодействието и комуникацията между децата в мултикултурната класна стая.

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Глобализацията на съвременния свят среща хора от различни националности, със специфична култура и ценности нагласи, поведенчески, езикови и комуникативни умения, които живеят, учат и работят заедно. Успешната социализация на детето в мултикултурното общество зависи от формираните умения за разбиране и приемане на многообразието, за зачитане правата на другите, а също така и възможността за свободата на личния избор. Тези умения се развиват в годините на ранното и училищното детство, затова се разработват модели за мултикултурно образование, които да подпомогнат учителите в изграждането на образователни и социални компетентности у децата и учениците. В този смисъл темата на дисертационния труд и проведеното изследване как образователното пространство може да подпомогне и насърчи взаимодействието и комуникацията между децата в мултикултурна класна стая модел е с актуална значимост и има особена стойност както в теоретичен, така и в практико-приложен план.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е структуриран, според изискванията за такъв вид научно изследване, в увод, теоретична част, разработена в три глави, изследователска част, включваща

методология на изследването и анализ на данните и резултатите и шеста глава, в която са представени изводите и приносите на автора в областта на научното изследване. Текстът на дисертационното изследване е в обем 242 страници, от които 24 страници с библиография и 22 страници с приложения. Изследването е илюстрирано с 57 таблици и 51 графики. Библиографията включва 450 заглавия на английски език.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси

Приемам изведените и систематизирани от докторант Поликсени Буюкли научни приноси. Постигнатите резултати и основните приноси от извършеното теоретико-емпирично изследване систематизирам по следния начин:

5.1. Приноси с научно-теоретичен характер.

1. Направена е систематизирана терминологична обосновка на „пространство за учене“, основаваща се на релационни и социоматериални подходи, при които учебните пространства не се разглеждат само като физически сгради, в които се осъществява обучението, а по-скоро като място за сътрудничество и взаимодействие между участниците в образователния процес, организирана така, че да предоставя възможности за когнитивно, социално, емоционално и физическо развитие на всяко дете.

2. Извършено е сериозно теоретично проучване и анализ на физическия дизайн и социалните взаимоотношения на средата за предучилищно образование, оказващ влияние върху сигурността, поведението, творчеството и образователния напредък на детето.

3. Осъществен е зъдълбочен анализ на основните принципи, върху които функционира съвременното образование, методите и организацията на образователната среда, които улесняват учебния процес като стимулират активността, самостоятелността, инициативността на ученика, осигуряват учене чрез преживяване и удовлетвореност от съвместната екипна учебна дейност.

4. Очертани са теоретичните параметри на интеркултурното образование в предучилищна възраст и ролята на мултикултурната среда за осигуряване на образователно равенство и формиране на умения за мултикултурно приемане, комуникация и взаимодействие още от най-ранна детска възраст.

5. Въз основа на задълбочено проучване и анализ на международни теоретични изследвания се представя концепция за

взаимодействие и комуникация във различните етапи на образование – предучилищно, училищно, университетско, подчертава се тяхната взаимосвързаност при изграждане на образователни и социални компетенции.

5.2. Приноси с практико-приложен характер.

1. Проведено е наблюдение на 5–6-годишни в мултикултурна група, в която има деца от Албания, Афганистан, Пакистан, Сирия и Украйна. Критериите, използвани при наблюдението на мултикултурната стая – интериорен дизайн; организация на пространство за учителите и пространство за децата; взаимодействието и комуникацията между децата, броят на наблюдавани 109 деца от три детски градини на гр. Солун, Гърция, и приложените статистически методи, придават цялостност на изследователския процес и надеждност на констатираните резултати.

2. Анкетното проучване, проведено с учителите и обработката на данните от него, доказват тяхното положително отношение към организацията и функционалните възможности на образователното пространство и включването на учениците в нейното реструктуриране, които според анкетираните могат да доведат до подобрения във взаимодействията и комуникацията на децата в класната стая.

3. Постигнатите резултати са ценни и обогатяват педагогическата практика с практико-приложни идеи и решения как да се оптимизират учебните пространства, така че да подпомогнат ефективното общуване и взаимодействие в мултикултурните класни стаи.

4. Изводите убедително доказват положителния ефект от програмата, тъй като корелацията между двете променливи, учебното пространство и развитието на двата основни параметъра – взаимодействието и комуникацията в между деца от различни страни в предучилищното образование, показва статистически значима разлика, преди и след интервенцията в класната стая с межкултурни промени.

6. Автореферат

Авторефератът ясно и синтезирано представя структурата и съдържанието на дисертационния труд. В него е включен списък на публикациите на автора.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания)

Докторантката представя четири публикации, с които покрива изискванията за изпълнение на наукометричните показатели съобразно минималните национални изисквания във връзка с процедура за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научно направление 1.2. Педагогика, докторска програма Предучилищна педагогика – Интеркултурно възпитание. Публикациите имат научна стойност, тематично и съдържателно са свързани с проблематиката на дисертационното изследване.

Заклучение

Дисертационният труд е написан на академичен език, текстът е издържан в стилово отношение и отговаря на изискванията за дисертационна разработка.

Дисертационното изследване съдържа теоретико-приложни резултати, които представляват оригинален принос в педагогическата наука и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторант Поликсени Буюкли притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Постигнатите резултати ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на **Поликсени Василюс Буюкли** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика – Интеркултурно възпитание).

5.12.2024 г.

Изготвил становището:.....

/проф. д-р Рени Христова-Коцева/